

DE VLAAMSE MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Gezondheidsdoelstelling Vaccinatie

Samenvatting:

Op 25 januari 2024 vond de Gezondheidsconferentie Vaccinatie plaats, waar het ontwerp van de vernieuwde gezondheidsdoelstelling 'Vaccinatie', met zijn strategische doelstellingen alsook zijn operationele doelstellingen geconcretiseerd in voorbeeldacties werd voorgesteld. De Vlaamse Regering keurt vervolgens het daaruit geconcretiseerde Vlaams Actieplan 'Vaccinatie' goed, samen met de voorgestelde te realiseren gezondheidsdoelstelling 'Vaccinatie' om ervoor te zorgen dat de Vlaamse bevolking tegen 2030 nog beter beschermd is door vaccinatie. De Vlaamse minister bevoegd voor het gezondheidsbeleid zal zorgen voor de verdere opvolging van de gezondheidsdoelstelling 'Vaccinatie' en het actieplan. Na goedkeuring door de Vlaamse Regering, wordt de vernieuwde gezondheidsdoelstelling 'Vaccinatie' en het bijhorend Vlaams Actieplan ter goedkeuring voorgelegd aan het Vlaams Parlement.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Voorliggende nota aan de Vlaamse Regering kadert binnen de bevoegdheid Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG) en sluit aan bij de Beleidsnota Welzijn, Volksgezondheid en Gezin 2019-2024.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het Preventiedecreet (het decreet van 21 november 2003 betreffende het preventieve gezondheidsbeleid (BS 03/02/2004) biedt het kader voor het preventieve gezondheidsbeleid.

Daarin is o.a. bepaald dat de Vlaamse Regering initiatieven kan nemen met betrekking tot biotische, fysische of chemische factoren.

Specifiek m.b.t. gezondheidsdoelstellingen verwijzen we naar de artikelen 13-19. Artikel 13-17 bepaalt dat voor de ontwikkeling van een nieuwe Vlaamse gezondheidsdoelstelling een

gezondheidsconferentie wordt samengeroepen. Artikelen 18 en 19 beschrijven het natraject, de goedkeurings- en validatiefase van de ontwerp gezondheidsdoelstelling.

De gezondheidsdoelstelling ‘Vaccinatie’ levert een bijdrage aan de realisatie van verschillende doelstellingen uit de beleidsnota van 2019-2024 van de Vlaamse minister bevoegd voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Met name in de strategische doelstellingen SD 3 en OD3.1:

SD 3: we zetten in op het voorkomen, het detecteren en snel indijken van infectieziekten.

OD 3.1: we realiseren een kwaliteitsvol vaccinatiebeleid.

In de Beleids- en Begrotingstoelichting (BBT) 2024 staat vermeld:

‘De gezondheidsconferentie die moet leiden tot een nieuwe Vlaamse gezondheidsdoelstelling Vaccinaties, is via diverse werkgroepen met externe en interne stakeholders voorbereid en is gepland op 25 januari 2024. Deze oefening wordt ondersteund door studieresultaten, zoals onder meer de recent afgeronde vaccinatiegraadstudie en de studie voor het opstellen van een actieplan over het omgaan met kritisch denken over vaccinatie.’

2. INLEIDING

In de loop van 2021-2023 werd de vernieuwing **van de gezondheidsdoelstelling ‘Vaccinatie’** voorbereid en uitgewerkt door het Departement Zorg.

Gezondheidsdoelstellingen bieden een kader om prioriteiten te stellen binnen het preventief gezondheidsbeleid voor de komende jaren. Gezondheidsdoelstellingen worden bekrachtigd door de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement.

Vaccinatie vormt één van de belangrijkste middelen om infectieziekten uit te roeien of in te perken. Ze verkleint het risico en de intensiteit waarmee deze ziekten zich in de samenleving verspreiden. Door het immuunsysteem te versterken en ziekte te voorkomen, speelt vaccinatie een cruciale rol bij het verminderen van ziekte-incidentie, ziekenhuisopnames, ernstige complicaties en sterfgevallen. Sinds de invoering van een veralgemeende vaccinatie van zuigelingen in Vlaanderen zijn tal van infectieziekten die veelvoorkomend waren, verdwenen of uitermate zeldzaam geworden. Dit is onder meer het geval voor difterie en poliomyelitis, maar geldt ook voor vele andere infectieziekten die tot op het einde van de vorige eeuw endemisch in onze bevolking aanwezig waren en resulteerden in een grote ziektelast en in sommige gevallen overlijden.

Het Vlaamse preventieve gezondheidsbeleid en de beleidsambities van de voorgaande gezondheidsdoelstellingen ‘Vaccinatie’ hebben al geleid tot meerdere belangrijke realisaties op vlak van gezondheid en gezondheidsbevordering. Ondanks deze gezondheidsrealisaties, is er naast het noodzakelijke behoud van de huidige vaccinatiegraden effectief nog ruimte voor verbetering en uitbreiding voor nieuwe vaccinaties (zoals bijvoorbeeld tegen RSV-virus voor kinderen). Bepaalde groepen in de samenleving worden bijvoorbeeld nog onvoldoende bereikt en zijn daardoor ondergevacineerd. Er is bovendien een significante verbetering mogelijk in het tijdig toedienen van vaccins en inhaalvaccinaties. Daarnaast staat vaccinatie niet los van maatschappelijke evoluties, trends en nieuwe wetenschappelijke inzichten en evoluties. We werden de afgelopen jaren geconfronteerd met een allesbeheersende pandemie (COVID-19) die een significante impact had op het vaccinatiebeleid. Het vertrouwen in vaccins komt meer en meer onder druk te staan. Nieuwe (digitale) communicatiekanalen creëren daarenboven nieuwe uitdagingen om de bevolking correct te informeren over het belang en de noodzaak van vaccinatie. Het belang en de aandacht voor gegevensmonitoring en datavisualisatie is sterk toegenomen. Tot slot zijn er – ondanks het succes van het huidige vaccinatiebeleid – ook heel wat inspanningen nodig om het gevoerde beleid op

kwalitatieve wijze verder te zetten én het opgebouwde vaccinatievertrouwen te bestendigen én nog te versterken zodat de gezondheidswinsten van de afgelopen decennia voldoende behouden blijven en nog vergroot worden door uitbreiding en versterking van het Vlaams vaccinatieprogramma.

Het **uitgebreide participatieve traject** dat werd gelopen om tot de nieuwe geactualiseerde gezondheidsdoelstelling 'Vaccinatie' te komen, gevolgd door de uiteenzetting van het strategisch plan en bijhorende concrete voorbeeldacties worden in bijlage 1 van deze nota geschetst.

De gezondheidsdoelstelling 'Vaccinatie' omvat **strategische doelstellingen** alsook **operationele doelstellingen** – geconcretiseerd in een reeks van voorbeeldacties – die weergeven hoe we de vooropgestelde doelen kunnen bereiken. Met deze nieuwe gezondheidsdoelstelling 'Vaccinatie' wordt er vanuit het preventieve gezondheidsbeleid gezocht naar mogelijke oplossingen voor de grote uitdagingen op vlak van vaccinatie in Vlaanderen voor de komende jaren.

Deze nieuwe gezondheidsdoelstelling 'Vaccinatie' staat ook in relatie tot verschillende reeds lopende trajecten binnen het preventief gezondheidsbeleid.

Hierbij verwijzen we onder meer naar:

- De lopende overheidsopdrachten voor de aankoop van de vaccins;
- De financiering van een mobiel vaccinatieteam voor het vaccineren van moeilijk te bereiken doelgroepen zoals dak- en thuislozen, kinderen die schoollopen in niet gesubsidieerde scholen, enz.;
- Het jaarlijks houden van een symposium over vaccinatie voor vaccinatoren;
- De jaarlijks terugkerende campagnes voor de basisvaccinatie, de griepcampagne naar de brede bevolking en de zorgverleners, de kinkhoest- en griepcampagne naar zwangeren en de vaccinatiecampagne naar aanleiding van de vaccinatieweek;
- Het erkennen van een partnerorganisatie reisgeneeskunde onder andere voor het ondersteunen van de vaccinatoren op het vlak van reisvaccinatieadvies en informatie verschaffen aan burgers via de website Wanda over reisvaccinatie;
- Het beschikbaar stellen van een bestel- en registratiesysteem voor de vaccins opgenomen in het vaccinatieprogramma van Vlaanderen;
- We bestendigen het griepvaccinatiebeleid voor ouderen, personen behorend tot een risicogroep en personen werkzaam in de zorg. Voor personen die wonen in woonzorgcentra, instellingen voor personen met een beperking of voor langdurig opgenomen psychiatrische patiënten voorzien we vaccins kosteloos;
- In de toekomstige herfst- en winterperiodes zal COVID-19-vaccinatie relevant blijven voor de prioritaire doelgroepen (kwetsbare personen).

3. ONTWIKKELING VERNIEUWDE GEZONDHEIDS- DOELSTELLING ‘VACCINATIE’

Om tot het voorliggende ontwerp strategisch plan en gezondheidsdoelstelling ‘Vaccinatie’ te komen werd samengewerkt met een breed scala aan belanghebbenden, waaronder beleidsactoren, intermediairs, belangenverenigingen, academische partners.

Voor de organisatie van het voortraject werden verschillende thematische werkgroepen opgericht. De werkgroepen binnen het voortraject werden georganiseerd om via een participatief en constructief traject te komen tot gedragen en maatschappelijk aanvaardbare doelstellingen, met aanbevelingen en concrete voorbeeldacties voor het Vlaamse vaccinatiebeleid. Dit vanuit verschillende perspectieven alsook thematieken binnen het beleidskader vaccinatie. In totaal gingen zes werkgroepen aan de slag rond een specifiek thema. Het uiteindelijke ontwerp strategisch plan van de gezondheidsdoelstelling werd voorgesteld op de **‘Gezondheidsconferentie Vaccinatie’ op 25 januari 2024 te Brussel**.

Het verloop van dit voortraject en het verslag van de conferentie zelf wordt uiteengezet in de bijlagen 1 en 2 van deze nota.

4. INHOUD VERNIEUWDE GEZONDHEIDSDOELSTELLING ‘VACCINATIE’

De vernieuwde gezondheidsdoelstelling ‘Vaccinatie’ luidt als volgt:

‘Tegen 2030 is de bevolking in Vlaanderen nog beter beschermd door vaccinatie; Er is een verbetering van de vaccinatiegraad voor welbepaalde vaccinaties en doelgroepen, er is behoud van de vaccinatiegraad waar die voldoende is, door middel van een kwaliteitsvol en laagdrempelig vaccinatiebeleid waarbinnen ook de toevoeging van nieuwe vaccins aan het programma wordt overwogen.’

Deze strategische hoofddoelstelling krijgt een specifieke invulling voor de verschillende doelgroepen in onze maatschappij, elk met eigen klemtonen. De strategische doelstellingen geven weer wat we willen bereiken binnen het Vlaamse vaccinatiebeleid tegen 2030.

Vanuit **vijf invalshoeken** worden operationele doelstellingen gedefinieerd die weergeven hoe deze strategische doelstellingen bereikt zullen worden.

De **vijf thematische invalshoeken** zijn de volgende:

- wetenschappelijke onderbouwing en optimale budgetbesteding
- beschikbaarheid en analyse van vaccinatiegegevens
- communicatie en informatie
- vaccinatievertrouwen
- laagdrempelig aanbod en toegang tot vaccins en vaccinatie

Vanuit elke thematische invalshoek zijn één of meerdere operationele doelstellingen geformuleerd die ervoor zorgen dat de strategische doelstelling gerealiseerd kan worden. Zo komen we aan **zeven operationele doelstellingen** waaraan concrete voorbeeldacties gekoppeld zijn. Deze voorbeeldacties operationaliseren het beleid en vormen concrete, afgebakende

projecten om de komende jaren aan te werken. Wat deze voorbeeldacties betreft, behouden we de nodige flexibiliteit binnen het vooropgestelde plan zodat we de juiste prioriteiten kunnen leggen in functie van haalbaarheid, timing, actualiteit, urgentie en met inachtneming van de budgettaire mogelijkheden en noodzakelijke politieke validatie. De focus van de gezondheidsdoelstelling Vaccinatie ligt op 2030.

Zoals bepaald in het Preventiedecreet artikel 17 werd het ontwerp van gezondheidsdoelstelling 'Vaccinatie' ook voorgelegd voor advies aan de Vlaamse Raad Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. De adviezen van de Vlaamse adviesraad en de Inspectie van Financiën werden verwerkt in de voorliggende gezondheidsdoelstelling. De door de Vlaamse Regering goedgekeurde gezondheidsdoelstelling zal vervolgens ter goedkeuring voorgelegd worden aan het Vlaams Parlement (Preventiedecreet artikel 18).

5. ADVIES VAN DE VLAAMSE RAAD WVG

De Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin ontving op 31 januari 2024 een adviesvraag over de gezondheidsdoelstelling 'Vaccinatie'. Deze adviesvraag is binnen de raad behandeld door de kamer gezondheid, die het voorliggende advies bij consensus goedkeurde op 19 februari 2024.

De raad kan zich vinden in deze operationele doelstellingen en formuleert nog enkele concrete tekstaanvullingen. In het ontwerp van strategisch plan zijn voorbeelden van acties opgenomen die kunnen bijdragen tot het bereiken van de doelstellingen. Een politieke validatie zal beslissen of deze acties al dan niet uitgevoerd kunnen worden. De raad steunt deze acties en meent dat ze verschillende belangrijke sleutels bevatten voor een sterk en gestroomlijnd vaccinatiebeleid. Ze bepleit een ambitieus actieplan, met acties die effectief drempels tot vaccinatie en vaccinatieongelijkheid wegnemen en die ondersteunen in het behalen van de vaccinatiegraad.

Vaccinatie en het beschermen tegen infectieziekten zijn belangrijke vormen van preventie. De raad pleitte eerder al voor een sterk en doelgericht Vlaams preventiebeleid met bijhorende financiering. Ze bevestigt dit pleidooi en vertaalt dit ook naar het vaccinatiebeleid: Vlaanderen dient ambitieus te zijn in het uitrollen van effectieve vaccinatieprogramma's, het behalen van de vaccinatiegraden en het wegwerken van drempels voor vaccinatie en vaccinatieongelijkheid. Gelet op de evoluties die de laatste jaren hebben plaatsgevonden én de evoluties die worden verwacht, dit zowel op vlak van pediatrische vaccinatie als op vlak van vaccinatie voor volwassenen en ouderen, is het ook nodig om het budget voor vaccinatie te verhogen, aldus de raad.

De raad vraagt om te verduidelijken waarom bepaalde vaccinaties niet worden opgenomen in de Vlaamse vaccinatieprogramma's, waaronder vaccinaties met aanbeveling van de Hoge Gezondheidsraad (bv. vaccinatie van 65-plussers met minimaal één risicofactor op ernstige RSV-ziekte, vaccinatie tegen HPV). Gelet op de vergrijzing is een bredere kijk op vaccinatie voor de volwassen en oudere bevolking noodzakelijk. Een breed vaccinatieprogramma voor volwassenen zorgt niet alleen voor een lagere zorgkost maar heeft ook maatschappelijke effecten zoals een vermindering in het aantal ziektedagen en het langer actief blijven van de oudere bevolking.

De bevoegdheidsverdeling en de organisatie van preventie in ons land zijn momenteel erg complex. De bevolking vaccineren en beschermen tegen infectieziekten vereist echter een geïntegreerd beleid, waarbij overleg, afstemming en samenwerking tussen de federale en Vlaamse overheid geen voorstel tot actie mag blijven maar een essentiële voorwaarde is, aldus de raad.

Tot slot vraagt de raad om het uitbreiden van de gezondheidsdoelstelling 'Vaccinatie' met preventieve maatregelen ter voorkoming van infectieziekten. Hierop wordt niet ingegaan. Infectieziektebestrijding mag zich niet beperken tot vaccinatie en daarom is het niet de betrachting om met deze gezondheidsdoelstelling 'Vaccinatie' het geheel van infectiebestrijding te omvatten. Net zoals met de vorige gezondheidsdoelstelling 'Vaccinatie' richten we ons met de huidige gezondheidsdoelstelling in het bijzonder op de strategie 'beschermen van de Vlaamse bevolking specifiek door vaccinatie'.

6. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het Preventiedecreet artikel 19 bepaalt dat alle organisaties die gesubsidieerd zijn door de Vlaamse Regering voor taken van preventieve gezondheidszorg ertoe gehouden zijn hun medewerking te verlenen aan de realisatie van de Vlaamse gezondheidsdoelstellingen.

Voor de realisaties van de gezondheidsdoelstelling 'Vaccinatie' wordt sinds 2012 een recurrent budget voorzien van 780.000 euro op jaarbasis. Gedurende de voorbije twee legislaturen is dit budget hetzelfde gebleven ondanks de stijgende kost van de recurrente initiatieven (bijv. het voorzien van een mobiel vaccinatieteam voor het bereiken van moeilijk te bereiken groepen alsook de financiering van een partnerorganisatie voor reisgeneeskunde).

De nieuwe geactualiseerde gezondheidsdoelstelling is noodzakelijk en ambitieus en dit brengt de nodige budgettaire uitdagingen met zich mee om deze systematisch, tegen 2030, te realiseren.

Per thematische invalshoek zullen op termijn bijkomende middelen voorzien moeten worden voor:

- Wetenschappelijke onderbouwing en optimale budgetbesteding
- Beschikbaarheid en analyse van vaccinatiegegevens
- Communicatie, informatie en vaccinatievertrouwen
- Laagdrempelig aanbod en toegang tot vaccins en vaccinatie

Op basis van de operationele doelstellingen werd een eerste reeks van voorbeeldacties naar voor geschoven die verder geprioriteerd zullen worden in de tijd op basis van de beschikbaar gestelde budgetten en de beschikbare personeelscapaciteit nodig voor het opvolgen en uitvoeren van deze acties.

De thans beschikbare bedragen worden voorzien op begrotingsartikel GE0- 1GDF2JA-WT Preventief Gezondheidsbeleid, basisallocatie 1GD330 en 1GD303 van de jaarlijkse uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap.

Het budgettair kader voor de realisatie van de gezondheidsdoelstelling zal tot 2030 evolueren en gefaseerd verder uitgewerkt worden. Naast de beschikbare budgettaire ruimte, hangt dit onder meer samen met de keuze van bijkomende acties in functie van maatschappelijke evoluties en noden gedurende de looptijd van het actieplan, en de investeringen van beleidsdomeinen en sectoren buiten de preventieve gezondheidszorg die bijdragen aan deze gezondheidsdoelstelling. Dit budgettair kader is m.a.w. een dynamisch gegeven in functie van de beschikbare middelen en beleidsprioriteiten en wordt bijgesteld in functie van de voortgang van de realisatie van de gezondheidsdoelstelling. De financiering van de verschillende acties zal steeds voorgelegd worden aan de Inspectie van Financiën en waar nodig ook aan de minister van begroting en de Vlaamse Regering.

Het is aan de Vlaamse Regering om gericht te bekijken waar er nog extra middelen nodig zijn om een volwaardige uitvoering te geven aan deze nieuwe gezondheidsdoelstelling 'Vaccinatie'.

B. ADVIES INSPECTIE VAN FINANCIËN

De Inspectie van Financiën verleende op 31/01/2024 een gunstig advies.
Begrotingsakkoord is niet vereist.

7. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeelsbestand, personeelsbegroting, begrotings- en informaticabudgetten van de Vlaamse Gemeenschap, zodat het akkoord van de Vlaamse minister bevoegd voor het algemeen beleid inzake personeel en organisatieontwikkeling niet vereist is.

8. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de financiën van de lokale besturen, noch op personeelsvlak, noch op het vlak van de werkingsuitgaven, de investeringen en schuld, en de ontvangsten.

9. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- haar goedkeuring te geven aan de vernieuwde gezondheidsdoelstelling 'Vaccinatie';
- de vernieuwde gezondheidsdoelstelling 'Vaccinatie' ter goedkeuring voor te leggen aan het Vlaams Parlement;
- de Vlaamse minister bevoegd voor het gezondheidsbeleid te belasten met de uitvoering van bovenstaande beslissing.

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Hilde CREVITS

Bijlagen:

BIJLAGE 1: Ontwerp van het strategisch plan gezondheidsdoelstelling 'Vaccinatie'

BIJLAGE 2: Verslag gezondheidsconferentie 'Vaccinatie' 25/01/2024

BIJLAGE 3: Advies Inspectie van Financiën d.d. 31/01/2024

BIJLAGE 4: Advies Vlaamse Raad Welzijn, Volksgezondheid en Gezin d.d. 19/02/2024